

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

ΤΟ ΟΦΦΙΚΙΟΝ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ.

Ο J. Nicole ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ Byzantische Zeitschrift (τόμ. γ', τεύχ. α', σ. 17 — 20) τὸ ἐξῆς ἀνεκδοτον πρόσταγμα Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ περὶ τῆς ὁροθεσίας τοῦ χαρτοφύλακος ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὀφφικιάλαις καὶ τῶν φιλοτιμιῶν αὐτοῦ, εὐρὼν αὐτὸ ἐν σ. 367 τοῦ 23 Κώδικος τῆς βιβλιοθήκης τῆς Γενεύης.

**Πρόσταγμα τοῦ αὐδιῖμου βασιλέως κυροῦ
Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ.**

Θεῖα καὶ ἱερὰ συνοδικὴ ὁροθεσία ἐνεχειρίσθη τῇ βασιλείᾳ μου περὶ τῶν πέντε ἐξωκατακόλων¹⁾ ὀφφικίων τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, ὅπως διεμερίσθησαν πρὸς πέντε εὐαγγῆ λογοθέσια καὶ ἐτυπώθησαν παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν ὀρθοδόξων αὐτοκρατόρων, ἐφ' οἷς μέλλει ἕκαστον τῶν τοιούτων ὀφφικίων ἀσχολεῖσθαι τε καὶ ἐπιμελεῖσθαι. Καὶ τοῖς μὲν τέσσαρσιν, ἦγουν τῷ μεγάλῳ οἰκονόμῳ, τῷ μεγάλῳ σακελλαρίῳ, τῷ μεγάλῳ σκευοφύλακι καὶ τῷ σακελλίῳ, ἀνετέθησαν τὰ διαφέροντα πολυειδῶς τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ κυβερνᾶσθαι καὶ διεξάγεσθαι, μεθ' ὧν ἐτάχθησαν διακονητῶν, τῷ δὲ χαρτοφύλακι μονομερῶς ὠρίσθη κατευθύνειν τὰ πατριαρχικά, δικαίῳ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀνήκοντα, ὡς ἀντιπροσωπεύοντι τὸν κατὰ καιροὺς ἁγιώτατον πατριάρχην καὶ σεμνολογούμενον πανευκλεῶς πατριαρχικὸν στόμα καὶ χεῖρ. Τοῦτο οὖν ἡ βασιλεία μου δίκαιον ἠγήσαμένη, ἐπικυροῦσα τὰ ὁροθετηθέντα παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν βεβασιλευκότων ὀρθοδόξων αὐτοκρατόρων, διορίζεται διὰ τῆς παρουσίας προστάξεως βεβαίαν καὶ ἀπαράθραυστον φυλάττεσθαι τὴν τοιαύτην συνοδικὴν τιμίαν ὁροθεσίαν κατὰ πᾶσαν τὴν τοιαύτην περιήψιν. Ὡς γὰρ ἄλλον Ἀσάρων μετὰ Μωσέως λογιζέσθαι τὸν χαρτοφύλακα ἢ βασιλεία μου διορίζεται, ὡς ἀξιόμαχον φροντιστὴν εἰς τοὺς κατὰ καιροὺς ἁγιωτάτους πατριάρχας, καὶ πάντα τὰ ἀνήκοντα τῇ ἀρχιερωσύνῃ ἐπιμελεῖσθαι καὶ διευθύνειν, καθὼς τετύπεται καὶ ἡ παλαιὰ ἐκκλησιαστικὴ συνήθεια ἐπεκράτησεν, ἅτε δὴ στόμα καὶ χεῖλος καὶ χεῖρ ὑπάρχει πατριαρχικόν. Ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τοῦ προκαθῆσθαι τῶν ἀρχιερέων ὁ χαρτοφύλαξ ἐν ταῖς ψήφοις καὶ ταῖς κοιναῖς συνελεύσεσιν ἐκτὸς τοῦ πατριαρχικοῦ βήματος ἐν ταῖς πανδήμοις τελεταῖς καὶ ἑορτασίμοις καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἀννηχέθη, καὶ περὶ τούτου τῇ βασιλείᾳ μου οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐξω δικαίου νενομοθέτηται, κἂν ἐν τοῖς κανόσιν εὐρίσκηται μὴ προκαθῆσθαι διάκονον πρεσβυτέρου. Ἀλλὰ διὰ τὸ, ὡς εἴρηται, στόμα καὶ γλῶσσα καὶ χεῖλος καὶ χεῖρ πατριαρχικόν τοῦτον λογιζέσθαι, τούτου χάριν αὐτῷ καὶ μόνῳ περιλοτίμηται καὶ οὐκ ἄλλῳ τινὶ διακόνῳ, ὡς ἀντιπροσωπεύοντι ἐπὶ πᾶσι τοῖς πατριαρχικοῖς δικαίοις ἢ γὰρ τιμὴ τῆς εἰκόνας, ὡς γέγραπται,

ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει, καὶ πᾶσαν ἦν ἂν τις εἰς αὐτὸν τὸν χαρτοφύλακα τιμὴν ἀπονέμηται, εἰς τὸν πνευματικὸν νυμφίον, τὸν περιφανῶς νυμφοστολούμενον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἰκουμενικόν, ταύτην ἐνδείκνυται. Διὰ τοι τοῦτο ἡ βασιλεία μου νομοθετοῦσα καὶ ἐπιβραβεύουσα τὴν ἐγγχειρισθεῖσαν αὐτῷ συνοδικὴν ὁροθεσίαν, τὴν παρούσαν πρόσταξιν ἐξέθετο εἰς βεβαίωσιν τῶν ἐνταῦθα δηλουμένων, καταστρωθῆναι ὀφείλουσαν ἐν τοῖς προσφόροις σεκρέτοις καὶ ἀποτεθῆναι ἐν τῷ ἱερῷ χαρτοφυλακείῳ τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας εἰς ἀσφάλειαν αἰωνίζουσαν.

Εἶχε τῷ «μηνὶ Αὐγούστῳ ἐπινεμήσεως β'» δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τῆς βασιλικῆς θείας χειρὸς καὶ κανίκλωμα διὰ κινάβρεως, κάτωθεν δὲ ἀπηρωρημένην βούλλαν βασιλικὴν, καὶ ὅπισθεν τὸ «κατεστρωθῆ ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ κατὰ μῆνα Αὐγούστον ἐπινεμήσεως β' ἔτους 576'» διὰ τοῦ Στυπειώτου Δημητρίου. Κατεστρωθῆ ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ δικαιοδότη μηνὶ Αὐγούστῳ ἐπινεμήσεως β' ἔτους 576'. Κατεστρωθῆ ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ φύλακος μηνὶ Αὐγούστῳ ἐπινεμήσεως β' ἔτους 576'».

M. Γ.

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

Δειλὸς ἀχτίδες ἔστειλε στοὺς δρόμους τὸ φεγγάρι,
μεσ' ἀπ' τ' ἀστέρια τρεμουλά ὅπου τὸ τριγυρίζουν.
καὶ χλωμοκατρεφτιζῶταν, στὰ χιόνια ὅσα φανάρι,
ποῦ φέγγει πέτρες νεκρικές, στὴ νύχτα ποῦ ἀσπρίζουν.

Ἄπ' τὸν ἀγίερα δβύνουνε, τὰ φῶσια ἀγρυσινιδμένα.
στὴν ἐκκλησιὰ βαρεῖα βαρεῖα, μεσάνυχτα κτυποῦνε,
ὦρα κρυφὴ τῆς μοναξιάς ποῦ ὄλ' ἀγριεμένα,
ἴσκη κατάμαυρο στὴ γῆς ὡσάν στοιχειὸ διορποῦνε.

Οἱ δρόμοι ἐκοιμότανε στὰ χιόνια βουτηγμένοι,
ἔρημα μέσα στὴ νυχτιά, σὺν ἄσπρα περιστέρια,
παραμονὴ πρωτοχρονιάς, ἡμέρα φτυχισμένη,
ἦταν, ποῦ ὅλοι ἀπὸ χαρὰ λάμπουνε σὺν ξεφτέρια.

Ἐνα παιδάκι μοναχά, μέσ' στὸ σκοτάδι γύρνα,
κουρέλια ἐκρεμότανε τὰ ρούχ' ἀπ' τὸ κορμί του,
ἦταν γλυκό, σὺν τροπαλί, τοῦ φεγγαριοῦ ἀχτίνα,
προσπάθαγε νὰ ζεσταθῆ μετ' τὴ μικρὴ πνοῦ του.

Τρέχει παντοῦ, παντοῦ, θωρᾶ, τὰ σπῆττα φωτισμένα
τραπέζια μετ' γλυκύσματα, μ' ἀμέτρητα παιχνίδια
βλέπει παιδιὰ καλότυχα, νὰ παίζουν φτυχισμένα,
νὰ λάμπουνε ἀπὸ μορφιά ἀπὸ χουσαῖ στολιδία.

1) Χειρογρ. ἐξωκατακόλων.